

5. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства: основні ідеї, принципи та сутність. Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи: зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88.
6. Мельник С. А., Чуркіна В. Г. Партнерська взаємодія суб'єктів освітнього процесу в полікультурному середовищі. *Джерело педагогічних інновацій*. 2021. №2. С. 20–23.
7. Партнерська взаємодія між школою та сім'єю як необхідна умова формування системи цінностей дитини (з досвіду роботи) : навч.-метод. посіб. / уклад. Г. М. Стеценко, Н. Г. Тіхонова. Кропивницький, 2023. 48 с.
8. Сівак Н. А. Налагодження партнерської взаємодії між батьками та вчителями сучасної початкової школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2015, № 8 (52) с. 410-419
9. Скиба, М. (2019) Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstvashho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/>;
10. Теоретико-практичні засади партнерської взаємодії соціономічної та освітньої сфер: зб. наук. праць за матер. міжрегіонального науково-методичного онлайн-семінару (Хмельницький, 26 квітня 2022 р.) / за ред. Л. О. Данильчук. Хмельницький : 2022. 224 с.
11. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Вибрані твори: в 5-ти т. Київ : Рад. школа, 1977. Т. 5. С. 410-414.

НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ МАЛЮВАННЯ У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Т. Боярінова

Проблема креативного розвитку сучасного дошкільника є актуальною і потребує постійно пошуку технологій, методик, методів та прийомів освітньої діяльності. Чим різноманітніша дитяча діяльність, тим гармонійніше відбувається розвиток дитини, реалізуються її потенційні можливості й перші прояви творчості. Ось чому одним з найближчих і найдоступніших видів роботи з дітьми в дитячому садку є малювання, художньо-практична діяльність, що сприяє залученню дитини до творчості, дає їй змогу створювати щось красиве, незвичайне. А нетрадиційні техніки малювання підсилюють ефект такого виду продуктивної діяльності та її практичного результату.

Розвиток творчих здібностей дітей досліджували В. Ніканорова, М. Пономаренко та ін. Значний внесок зробили сучасні науковці Н. Гавриш, В. Моляко, Т. Піроженко, Н. Портницька, О. Трусова та інші, які зазначають, що одним з механізмів розвитку творчих здібностей дитини є залучення її до активної практичної діяльності, і підкреслюють роль продуктивних видів діяльності як засобів розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.

Розроблення розвивальних технологій малювання складає мету й предмет багатьох сучасних вітчизняних наукових досліджень та інноваційної практики (Г. Григор'єва, О. Дронова, В. Котляр, Г. Сухорукова та ін.). Зокрема, використання нетрадиційних технік малювання у практичній діяльності з дітьми описали Л. Полякова, В. Рагозіна, Л. Шульга, С. Чепурна.

Розробкою методики викладання образотворчого мистецтва в дошкільному навчальному закладі займалися Н. Голота, О. Дронова, Г. Сухорукова, Л. Янцур та ін. Однак практичний аспект реалізації

завдання розвитку дітей дошкільного віку, зокрема розвитку їх креативності, нетрадиційними техніками малювання потребує подальшого впровадження.

Сьогоднішня освітня діяльність закладів дошкільної освіти зорієнтована на формування й розвиток базових компетентностей дошкільників. Важливою для розвитку дошкільників є художньо-продуктивна компетентність, на формування якої спрямовано освітній напрям Базового компоненту дошкільної освіти [1] «Дитина у світі мистецтва» і передбачає формування почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних технологічних та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури праці.

Зважаючи на те, що результатом оволодіння дитиною різними видами предметної та художньої діяльності є сформоване емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень; здатність орієнтуватися в розмаїтті властивостей предметів, розуміння різних способів створення художніх образів, виявлення інтересу до об'єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, а також оволодіння навичками практичної діяльності та культури споживання [1, с. 6], орієнтуємося на застосування нетрадиційних технік малювання, які є ефективними у формуванні художньо-продуктивної компетентності та активному розвитку дошкільників.

Нетрадиційні техніки малювання – це способи створення нового, оригінального твору мистецтва, в якому гармонують все: колір, лінія, сюжет; поштовх до розвитку уяви, творчості, прояву самостійності, ініціативи, вираження індивідуальності [3, с. 17].

І саме нетрадиційні техніки малювання викликають у дошкільників особливий інтерес. Адже процес творчості за допомогою нетрадиційних інструментів є зовсім не складним, нагадує цікаву гру, а його результат завжди позитивний незалежно від здібностей та обдарувань дитини.

Опанування різноманітними нетрадиційними техніками малювання дає змогу маленькому художнику відійти від предметного зображення, виразити в малюнку свої почуття й емоції, дарує свободу діяльності, вселяє впевненість дітей у своїх силах. Володіючи різними техніками зображення предмета, діти отримують можливість вибору, що сприяє розвитку творчих здібностей, обдарувань дошкільників. Процес малювання не стомлює дітей. У них зберігається висока активність, працездатність протягом усього часу, проведеного за виконанням завдання.

Діти з різним рівнем розвитку образотворчих здібностей, використовуючи нетрадиційні техніки малювання, легко отримують яскраве, красиве зображення. Тоді як малювання за допомогою пензлика чи олівця потребує уже певною мірою сформованих технічних навичок [4, с.49].

Окрім цього, нетрадиційна техніка зображення сприяє розвитку у дитини: дрібної моторики рук і тактильного сприйняття; координації рухів; просторового орієнтування на аркуші паперу, окоміру і зорового сприйняття; уваги і посидючості. В процесі використання, у дитини розвивається наочно-образне і словесно-логічне мислення, відбувається активізація самостійної розумової і мовленнєвої діяльності.

Саме нетрадиційні техніки малювання створюють атмосферу невимушеності, відкритості, розкритості, сприяють розвитку ініціативи, самостійності дітей, створюють емоційно-позитивне ставлення до діяльності.

Результат образотворчої діяльності не може бути поганим чи хорошим, робота кожної дитини індивідуальна, неповторна. Діючи з різними художніми матеріалами, діти отримують задоволення, у них виникає бажання створювати нові, незвичайні композиції.

Практичний досвід запровадження у художньо-продуктивну діяльність дітей дошкільного віку нетрадиційних технік малювання демонструє їх розвивальні та навчальні можливості. Використані на заняттях нетрадиційні техніки малювання реалізують такі цілі:

- вчать дітей вільно висловлювати свій задум;
- сприяють зняттю дитячих страхів;
- розвивають впевненість у своїх силах;
- розвивають просторове мислення;
- спонукають дітей до творчих пошуків і рішень;
- вчать дітей працювати різноманітними матеріалами.

Нетрадиційна техніка малювання має безліч варіантів для її використання. У нашому закладі дошкільної освіти у процесі реалізації художньо-продуктивної діяльності дошкільників застосовуємо

такі нетрадиційні техніки малювання як:

- малювання на піску;
- малювання на харчовій плівці;
- малювання на воді «Ебро»;
- малювання на фользі і перенос малюнка на арку;
- малювання кольоровою водою на снігу;
- малювання за допомогою повітряних кульок;
- малювання за допомогою трафарету;
- малювання ниткою – «Ниткографія»;
- малювання віделкою, зубною щіткою, ватними паличками; зім'ятим папером, патичками (великими і малими) прищепками;
- малювання поролоном;
- малювання цукром, сіллю;
- малювання крупами: кольоровим пшоном, кольоровим рисом, гречкою тощо;
- малювання штампами у вигляді грибів, овочів, фруктів;
- малювання свічкою;
- малювання відбитком листя – «Друк»;
- малювання пальчиками.

Серед нетрадиційних технік у роботі з дошкільниками активно задіємо нетрадиційну техніку *малювання на піску*, яка допомагає дітям позбутися замкнутості, розвинути комунікативні навички, сприяє посиленню уваги, просторового мислення та дрібної моторики.

Нетрадиційна техніка *малювання на піску* є для дітей певного роду пісочною терапією, яка допомагає їм позбавитися від страхів і психологічних травм, навчитися створювати модель своїх фантазій на піску і пояснювати їх, налаштуватися на розуміння. Так, діти захоплювали колективні картини з мешканцями річок та озер, чудові пейзажі нашого міста.

Серед існуючих нетрадиційних технік малювання дітям надзвичайно подобається *техніка малювання поролоном*, яка приваблює дітей цікавим процесом вмочування шматочку поролону у фарбу й малюванням методом примакування. Дуже добре малювати таким способом пухнастих звірів, сніг, сніговика тощо. Прикладом роботи дітей за такою технікою стало малювання хмаринок за темою «На що схожі хмаринки?». Малювання такою технікою дозволяє швидко побачити результат своєї творчості і отримати позитивні емоції. Швидко і цікаво у дітей виходять намальовані поролоном пухнасті звірі, сніговими, пухнасті ялинки тощо.

Творчість і свобода вибору проявляється у роботі дітей нашої групи з виготовлення та малювання штампами. Штамповані картини виходять завжди цікавими, а процес штампування захоплює дітей, бо вони зазвичай пробують вгадувати те, що вийде в результаті відбитка різноманітних штампів у вигляді грибів, овочів, фруктів, які виготовляємо із овочів.

Практику *малювання патичками і пензликом* вдало поєднуємо зі спостереженнями дітей за явищами природи, рослинами та тваринами, які здійснюємо у процесі пізнавальних прогулянок та екскурсій. Наприклад, після прогулянки у природу, де діти розглядали та досліджували жовті пухнасті кульбабки, створювали такі картини як «Кульбабки у траві», а детальне дослідження іграшкового

курчати дозволило дітям створити різноманітні образи курчат за темою «Веселі курчатка». Також діти створювали малюнки квітучих дерев на весні, квітучі луки з яскравими квітами, весняні букети для матусь.

Незабутнім і захоплюючим став для дітей процес створення колективного малюнку за нетрадиційною технікою малювання *на харчовій плівці*. Створені малюнки за такою технікою є незвичними і цікавими. Спільна креативна діяльність у створенні малюнку сприяє позитивній колективній атмосфері і формує вміння взаємодіяти разом, що є важливим для якісної освітньої взаємодії та власної життєдіяльності дошкільників.

Не простою, але доступною для дітей є техніка «*По опорах*», вона розвиває у дітей окомір, силу волі, слухняність руки, високий художній смак, а відповідно надалі і гарний почерк. Приклавши шаблон до листа паперу, діти проводять олівцем, повторюючи всі вигини шаблону, а їх зусилля перетворюють аркуш паперу у картину. Ефективним у створенні малюнка є поєднання роботи з *трафаретом та зубною щіткою*. Застосовуючи таку техніку нетрадиційного малювання діти створювали картини на тему «Чарівні листочки».

Чарівними вийшли малюнки дітей за темою «Кленові морозні листочки» виготовлені у нетрадиційній техніці *малювання сіллю*.

Малювання з використанням круп по вологому паперу надає малюнкам об'ємності, оригінальності, розвиває вміння поєднувати різні крупы і кольори, експериментувати, пробуджує творчу уяву, фантазію. Робота з крупою сприяє тренуванню дрібної моторики руки. Чудовий результат можна отримати поєднуючи техніку малювання крупами з іншими нетрадиційними матеріалами малювання. Таким прикладом є малюнки дітей з манною крупою, які доповнювали квасолею, прищепками тощо.

Незвичними є «Крапкові малюнки» *ватними паличками*. У такій техніці діти малювали осінні кленові та дубові листочки, маючи можливість розглянути, дослідити і проаналізувати живі листочки, які були зібрані під час прогулянки.

Техніка «*Друк*» приваблює дітей цікавим процесом друкування, вгадуванням того, що вийде в результаті відбитка різноманітних матеріалів. Подобається дітям друкувати листям з різних дерев. Техніка друкування, відбиття листя на папері, дозволила дітям створити яскраві та цікаві малюнки на тему «Казковий ліс».

Цікавим і ефективним виходить процес роботи з декількома матеріалами для виготовлення малюнку. Такою є нетрадиційна техніка *малювання листям і горобиною*, яка допомогла дошкільникам створити колективну картину на тему «Золота осінь».

Нетрадиційна техніка фарбування лушпинням цибулі у практичній роботі з художньо-продуктивної діяльності за темою «Великодня крашанка» стала дієвим елементом інтегрованого заняття за темою «Готуємося до Великодня» і сприяла опануванню народних українських

традицій.

Складовою художньо-продуктивної діяльності є також ліплення. Нетрадиційні техніки ліплення сприяють формуванню естетичного смаку, розвиває почуття прекрасного, розвитку зорового сприйняття, пам'яті, образного мислення, практичних умінь та навичок. Створення дитиною навіть найпростіших скульптур – творчий процес. У нашій роботі з дошкільниками задіємо таку техніку ліплення як *ліпка з декількох частин*, за допомоги якої дошкільники створювали картини на тему «Проліски», «Дерева восени» та інші.

Надзвичайно цікавою у процесі художньо-продуктивної діяльності стала техніка *рельєфне ліплення*. Така техніка розвиває не тільки естетичний смак і творчість дітей, але й дослідницькі та конструкторські вміння й навички. Особливими вийшли картини створені за такою технікою на тему «Вулиці нашого міста», які стали творчим результатом вивчення вулиць нашого міста, їх архітектури, історичних пам'яток. Це сприяє не лише підвищенню зацікавленості, а й розвиває та пробуджує творчий потенціал дитини. У ліпленні дитина може виразити власне ставлення до побаченого та внести певний настрій у свою роботу. Тож розглянемо детальніше особливості роботи з нетрадиційним ліпним матеріалом.

Викликала інтерес до ліплення і робота з солоним тістом, яка не тільки творчо розвиває дітей але й сприяє пізнанню національних традицій та їх підтримці. Результатом застосування техніки *ліплення з солоного тіста* стала колективна робота з виготовлення «Святкового короваю».

Ще одним видом художньо-продуктивної діяльності є аплікація. Нетрадиційна техніка аплікації «*Обривна аплікація*» дозволила нашим дошкільникам створити креативні картини за темою «Яблучка і грушки», «Осінній сад», «Новорічна ялинка» тощо.

Також працюємо з нетрадиційною технікою аплікації «*Декупаж*», яка є технікою створення різних предметів або об'єктів за допомогою наклеювання красивих вирізок із серветок. Результатом такої роботи дітей стали картини на тему «Ой, чудове, диво гарбузове».

Отже, маємо зазначити, кожна з цих технік є маленькою грою, яка допомагає дітям відчувати себе більш впевнено, висловлювати своє творче начало і своє власне «Я». Особлива цінність цих технік полягає в тому, що вони доступні, дають дітям змогу швидко досягти бажаного результату діяльності, реалізувати власний творчий задум, викликають позитивні емоції.

Нетрадиційні техніки малювання надають позитивний вплив на розвиток дитини, тому використання їх в дитячій творчості є необхідним. Такі техніки малювання допомагають зберегти психічну рівновагу дитини, дають можливість безпечного виходу емоцій, при цьому дитина має можливість реалізовувати свій творчий потенціал, творити так, як хочеться їй, бути вільним від будь-якого тиску, нав'язування чужої думки. Також зміцнюється віра дитини у власні сили, розвивається індивідуальність, автономність та самостійність.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) (нова редакція). URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 17.11.2024).
2. Демчук М. Нетрадиційні техніки. *Палітра педагога*. 2001. №3. С.22- 25.
3. Ніканорова В., Пономаренко М. Творчі здібності дітей на кінчиках їхніх пальців. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2011. № 2. С. 16-27.
4. Скрипка Н.Г. Використання новітніх технологій в зображувальній діяльності. *Бібліотечка вихователя*. 2005. №5-6. С. 49-51.
5. Сухорукова Г. В. Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Підручник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

З ДОСВІДУ РОБОТИ

ПРОЄКТ «ДРАКОНЧИК» (ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА)

В. Бузовська

Об'єкт проєктування: «Дракончик»

Технологія основна: технологія обробки текстильних матеріалів ручним способом.

Конструкційні матеріали для пошиття виробу:

- шматочки фетру чи наявних у доступі матеріалів;
- наповнювач (синтепон, поролон і т.п.); дві намистини для очей; нитки швацькі під колір матеріалу для іграшки та чорні й жовті;

Інструменти та пристосування для роботи:

- ножиці;
- сантиметрова стрічка;
- гольниця з голками та кравецькими шпильками;
- кравецька крейда чи олівець із білим стержнем;
- простий олівець.

1. Ескіз проєктованого виробу

Проаналізуйте моделі-аналоги об'єкта проєктування та намалюйте ескіз своєї майбутньої м'якої пласкої іграшки «дракончик» простим олівцем у робочому зошиті.

2. Виготовлення шаблону дракончика

Виготовити шаблон, перенісши ескіз майбутнього виробу на картон з урахуванням 2,5 см припуску на шви по всім контурам деталі.